

T.C. KÜLTÜR VE TURİZM
BAKANLIĞI

**2024 YILI
BÜTÇE SUNUMU**

**T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI**

**2024 YILI
BÜTÇE SUNUŞ KONUŞMASI**

**2024 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE
KANUNU TEKLİFİ
VE
2022 YILI MERKEZİ YÖNETİM KESİN HESAP
KANUNU TEKLİFİ**

**-Sn. Mehmet Nuri ERSOY-
Kültür ve Turizm Bakanı**

15 Kasım 2023

Sayın Başkan,

Değerli Komisyon Üyeleri,

Demokrasimizin ne denli güçlü olduğuna ve halkımızın onu ne denli sahiplendiğine bir kez daha şahitlik ettiğimiz 2023 seçim sürecinin ardından, ülkemize ve insanımıza layık oldukları öncü, özgün, sürdürülebilir yüksek hizmet kalitesini sunmak kararlılığıyla ikinci beş yıllık dönemimize başladık. Bugün, bu yeni dönemin ilk bütçe sunumunu yaparak, Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde ‘Türkiye Yüzyılı’nın inşasına giden yolda 2024 yılı için kültür, turizm ve kamu diplomasisi hususlarında hayata geçirmeyi öngördüğümüz plan ve projelerimizi saygıdeğer heyetinizin bilgisine sunacağım. Sizleri şahsım ve Bakanlığım adına saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkan,

Değerli Komisyon Üyeleri,

Türkiye bütün dünyanın kabul ettiği bir turizm ülkesidir. Turizmde başarının ilk adımı ise tanıttır. Bu gerçekten hareketle, geçtiğimiz beş yılda Türkiye’yi dünyanın en yoğun ve etkili tanıtım yapan ülkesi konumuna yükselttik. Bunu gerçekleştirmemizi sağlayan Türkiye Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansının kendisi de ayrı bir başarı hikâyesidir. Thomas Cook’tan Covid-19 salgını ve orman yangınlarına, Rusya-Ukrayna savaşından asrın deprem felaketi ve İsrail’in Gazze saldırılarına kadar bu denli ciddi krizlerde kendini kanıtlamış ikinci bir kurumsal yapı bulmak zordur. Bakanlık olarak bugün de TGA ile birlikte hem geleneksel hem de yenilikçi kanallarda tanıtım çalışmalarımızı sürdürüyoruz. Titizlikle belirlenmiş hedef kitlelere yönelik doğru, kapsamlı ve detaylı içeriklerle hazırladığımız tanıtım filmlerimiz **200’den fazla ülkede, uluslararası yayın yapan kanallarda gösterilmektedir.**

Tanıttılarla ülkemize çektiğimiz yabancı misafirlerimize çeşitlilik sunabilmek bir diğer önemli husustur. Dolayısıyla alternatif turizm alanlarına büyük önem veriyor, ciddi projeler üretiyoruz. Bu noktada, sahip olduğu muazzam potansiyeliyle gastronomi turizmimizin altını özellikle çizmek isterim. Ülkemizin önemli turizm destinasyonlarına “gastrocity” kimliği kazandırmak ve bilinirliklerini sağlamak için büyük gayret sarf ettik, ediyoruz. Bu gayretimiz 2022’de İstanbul’un, bu yıl ise İzmir ve Bodrum’un, alanında dünyanın en saygın seçkisi olan Michelin rehberine girmesini sağlamıştır.

T.C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI 2024 YILI BÜTÇE SUNUMU

Turizmde önemli bir ilki de sürdürülebilirlik sahasında gerçekleştirdik. **Küresel Sürdürülebilir Turizm Konseyi (GSTC) ile hükümet nezdinde anlaşma yapan ilk ülke olduk.** 2022 yılında hazırladığımız **“Türkiye Sürdürülebilir Turizm Programı”** da Konsey tarafından **“tanınmışlık”** almaya hak kazandı.

Program kapsamında **10 Kasım 2023 itibarıyla toplam 7.805 tesis belge almıştır.** Hedefimiz, yeni sezona kadar ülkemizdeki tüm konaklama tesislerinin **“Sürdürülebilir Turizm Belgesine”** sahip olmasıdır. Konaklama sektörümüzle, bütün dünyada sürdürülebilir turizm konusunda **örnek gösterilen ülkeyiz.**

Devamlılık ve kazanımların korunması her sektörde olduğu gibi turizmde de olmazsa olmazdır. Bugün, rekabetin yoğun olduğu ve ziyaretçi tercihlerinin çok hızlı değiştiği turizm sektörünün dinamik yapısına ayak uydurabilen bir Türkiye vardır. Rakamlar, sözlerimizin doğruluğunu tartışmaya yer bırakmayacak şekilde ispatlamaktadır.

2022 yılında ülkemize gelen toplam ziyaretçi sayısı bir önceki yıla göre **yüzde 71** artış göstererek **51,4 milyon kişi** olarak gerçekleşmiştir. 2023 yılı Ocak-Eylül döneminde ülkemize gelen toplam ziyaretçi sayısı da **45,2 milyon kişi** olmuştur.

Kişi sayısında olduğu gibi turizm gelirlerinde de ibre yine yükseliştir. **2017 sonunda 65 dolar** olan kişi başı gecelik gelir **2022 yılında 89 dolara, 2023 yılının ilk 9 aylık döneminde ise 100 dolara yükselmiştir.** Bu, **2017 yılına kıyasla yüzde 55’lik artışa** tekabül etmektedir.

Turizm gelirimiz ilk **9 ayda 42 milyar dolar** olup, Orta Vadeli Plan hedefi olan **55,6 milyar dolar** ile de uyumlu şekilde gitmektedir.

Takdir edersiniz ki böylesi başarılar tesadüf eseri gerçekleşmez. Hedefimize katkı sunacak her unsuru, nitelikte ve nicelikte aynı şekilde yukarıya taşıdık, taşıyoruz. **2002 yılında yaklaşık 800 bin olan ülkemizdeki konaklama tesislerinin toplam yatak kapasitesini bugün itibarıyla 2,2 milyona yükselterek yüzde 175** artırmış olduk. Ayrıca, tesislerin tamamının Bakanlık Belgeli olmasını zorunlu hale getirerek, nitelikli turizm konusunda çok gerekli bir süreci de tamamlamaya yaklaştık.

Sayın Başkan,

Değerli Komisyon Üyeleri,

Konaklama ve buna bağlı her türlü tesisleşmenin doğru bir şekilde gelişmesi ve en iyi hizmeti sunması bölgenin alt yapı uygulamalarıyla da doğrudan ilişkilidir. Bu yüzden Bakanlık olarak altyapı yatırımlarına hem maddi ve teknik anlamda hem de kontrolörlük noktasında ciddi oranlarda destek sağlamaktayız. Kış turizmi, termal turizm, atıksu tesisleri, ücretsiz halk plajları gibi farklı projelerdeki **altyapı çalışmaları için bu yıl ayırdığımız kaynak miktarı 1,5 milyar TL'yi geçmiştir.**

Her ne kadar Büyükşehir Belediyelerinin sorumluluğunda olsa da onların yapmadıkları aciliyet arz eden altyapı yatırımlarını Bakanlık olarak devralıp biz yapıyoruz. Bu kapsamda Antalya Belek Serik-2 ve Muğla Bodrum Atıksu Arıtma Tesisi yatırımları Bakanlığımızca tamamlanarak hizmete alınmıştır. 2023 Şubat ayında yapımına başladığımız **Antalya Kemer Çamyuva Atıksu Arıtma Tesisini de inşallah 2024 yılının Mart ayında tamamlayacak ve bölgenin hizmetine sunacağız.**

Vatandaşlarımızın talepleri doğrultusunda 2019 yılında başlattığımız, 5 yıldız kalitesinde **“Ücretsiz Halk Plajı Projesi”** kapsamında bugüne kadar 15 adet projeyi tamamlayarak vatandaşlarımızın kullanımına sunduk. Bunlardan,

- İzmir’de Pirlanta, Muğla’da Bodrum İçmeler 2019 yılında,
- Antalya’da Belek ve Kadriye 2020 yılında,
- Antalya’da Çamyuva ve Manavgat, Muğla’da Marmaris-İçmeler 2021 yılında,
- Ve yine Antalya’da Kemer-Bahçecik, Çifteçeşmeler ve Lara-Güzeloba 2022 yılında hizmete aldığımız ücretsiz halk plajlarımızdır.
- 2023 yılında ise Antalya’da Bostanlık, Alacasu ve Küçük Çaltıcak, Muğla’da Bodrum Türkbükü ve Bodrum Torba halk plajları açılmıştır.

Halkımızın büyük ilgi ve beğenisini kazanan bu yatırımlarımıza hız kesmeden devam ediyoruz.

T.C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI 2024 YILI BÜTÇE SUNUMU

- Manavgat Ilıca,
- Kemer Tekirova,
- Bodrum Yalıkavak,
- Çeşme Ovacık,
- Adana Karataş ve
- Giresun Merkez, 2024 yılında yapmayı planladığımız yeni halk plajlarımızdır. Her yıl yeni yatırımlarla ücretsiz halk plajlarımızın sayısını artıracaktır.

Sayın Başkan,

Değerli Komisyon Üyeleri,

Turizmin insan odaklı ve emek yoğun bir sektör olduğu gerçeğini göz ardı edemeyiz. Yetişmiş insan bu alanda hem en büyük ve önemli bir ihtiyaç hem de gelecek için en güçlü teminatıdır. Bu farkındalıkla, 2023 yılı Ekim ayı itibarıyla toplam 149 işbaşı kursu düzenledik. Eğitimlerdeki katılımcı sayısının yıl sonu itibarıyla 4.000'e ulaşacağını öngörüyoruz.

Tabii bu alanda en güçlü adımı Millî Eğitim Bakanlığımız ile imzaladığımız “**İş Birliği Protokolü**” ile attık. Bu protokol ile Turizm Meslek Liselerinden seçilen öğrencilerin otel ve işletmelerde yoğunlaştırılmış beceri eğitimleri almalarını, en az üç yabancı dil konuşarak mezun olmalarını, okurken burs almalarını ve mezun olduktan sonra istihdam edilmelerini sağlayan çok kapsamlı bir uygulamayı başlattık. Bu kapsamda 2023 yılı itibarıyla 66 okul Turizm Teknik Meslek Lisesine dönüştürülmüştür. Her yıl talep doğrultusunda bu sayı artırılmaktadır.

Sayın Başkan,

Değerli Komisyon Üyeleri,

Kültürümüzü ve aynı zamanda mirasçısı olduğumuz farklı medeniyetlerin kültürel varlığını korumak, geçmişimiz kadar geleceğimiz içinde omuzlamamız gereken ciddi bir sorumluluktur.

Tarifsiz bir gururla kutladığımız Cumhuriyetimizin 100. yılında başkentimize bir ilki yaşatarak **Gordion Antik Kenti ile Ankara'yı UNESCO Dünya Miras Listesine kaydettirdik**. Bununla birlikte, **“Anadolu'nun Ortaçağ Dönemi Ahşap Hipostil Camileri”** de, camiler bağlamında dünyanın ilk seri varlığı olarak Dünya Miras Listesi'ndeki yerini almıştır. Adaylık dosyası Bakanlığımız uzmanları tarafından hazırlanan bu miras çalışmasının bileşenlerini Ankara Arslanhane Camii, Afyonkarahisar Ulu Camii, Sivrihisar Ulu Camii, Beyşehir Eşrefoğlu Camii ve Kastamonu Mahmutbey Camii oluşturmaktadır. Ülkemizin de ilk seri dünya miras alanı olan **“Anadolu'nun Orta Çağ Dönemi Ahşap Hipostil Camileri”**, Dünya Miras Listesinin en prestijli alanlarından biri olmuştur.

Kültürel varlıklarımızı gün yüzüne çıkarabilmek adına 2023 yılı sonunda yerli, yabancı, kurtarma ve sualtı kazısı, yüzey araştırmaları gibi çeşitli alanlarda 720 arkeolojik çalışma sayısına ulaşacağımızı öngörmekteyiz. Bu rakamı 2026 yılına kadar kademeli artışlarla yıllık 800 seviyesine yükseltmeyi hedefliyoruz.

Bu alandaki bir diğer gurur kaynağımız ise Arkeoloji ve Kültürel Miras Enstitümüzdür. 2023 yılı Ekim ayında açılışını yaptığımız Enstitü, Türkiye'nin bu sahadaki ilk millî teşekkülü olmuştur.

Hayata geçirdiğimiz çok değerli bir başka çalışma da **'Anadolu'nun Kaya Anıtları ve Yazıtları Projesi'**dir. Bu kapsamda söz konusu eserlerin kataloglanması, 3 boyutlu taramalarının yapılması ve kayıt altına alınarak belgelenmesi yönündeki çalışmalarımızı 4 yıl sonunda tamamlayacağız.

2024 yılında kazı çalışmalarımıza ek olarak Ulusal Envanter Projesi'ni de başlatacağız. Amacımız, Türk-İslam Dönemi eserlerinin envanterinin çıkarılarak öncelikle ülkemizdeki sonrasındaysa yurt dışındaki mirasımızın veri tabanının oluşturulmasıdır.

Arkeoloji noktasında, antik kentlerimizde gerçekleştirilen çalışmalardan yola çıkarak sizlerle bir de **'Geleceğe Miras Projesi'**ni paylaşmak istiyorum.

Antalya Side'de 2022 yılı sonlarında başlayan çalışmalarımızla Side'yle ilgili yeni bir markalama ve destinasyon çalışması yapma kararı aldık. Bu doğrultuda antik kentin 14 ayrı noktasında kazı ve onarım çalışmaları gerçekleştiriyoruz.

T.C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI 2024 YILI BÜTÇE SUNUMU

İddialıyız çünkü geçmişe oranla bu alanda da muazzam farklar yarattık. Side Antik Kenti kazı başkanımız Sayın Prof. Dr. Feriştah ALANYALI, **“Daha önce 20 yılda tamamlanabilen bu boyutlardaki kazı ve restorasyon çalışmalarını, bilimsel veriler ışığında 1 yıl gibi kısa bir sürede tamamladık ve kentin birçok yapısını ayağa kaldırdık”** diyerek bu gerçeği ortaya koymaktadır. Hocamızın ve ekibinin özverili çalışmaları yanında 20 yıllık işi 1 yılda tamamlamanın anahtarı, arkeolojik kazılara ve restorasyon çalışmalarına bu 1 yıllık süreçte sağladığımız muazzam bütçe ve lojistik destek olmuştur.

Malumunuz olduğu üzere 2019 yılında **‘Kazıların Yıl Boyuna Yayılması Projesi’ni** başlattık. Atılan bu adımla Türk bilim heyetleri tarafından yürütülen toplam 133 kazı alanında kısa sürede çarpıcı gelişmeler elde ettik. Kazı, proje ve restorasyon çalışmaları ile antik kentlerimizin **ziyaretçi sayısını %47 oranında artırdık. 2024 yılında bu projemizi en az 144 kazı alanımızda sürdüreceğiz.**

Bu başarıyı tecrübe ettikten sonra antik kentlerimiz için kısa sürede neler yapılabileceğini daha net görme imkânımız oldu. Bunun verdiği güvenle de 2023 yılında **‘Geleceğe Miras Projesi’ni** hayata geçirdik. İkinci aşamada yabancı bilimsel heyetler tarafından yürütülen kazı çalışmalarımızı da bu projeye dahil ettik. Söz konusu kazılarla ilgili koordinasyonu sağlamak üzere **Türk bilim insanlarından birer “koordinatör kazı başkanı”** atayarak çalışmalarımızın ivmesini arttıracacağız. Değerli komisyon üyeleri, bu Türk arkeoloji tarihinin de dönüm noktasıdır. Yaklaşık 160 yıl önce yabancı heyetlerin liderliğinde başlayan kazı çalışmalarının tamamı tarihimizde ilk kez ve inşallah bundan sonra da daima böyle olacak şekilde Türk bilim insanlarının başkanlığı ve koordinatörlüğü altında yürütülecektir. Cumhuriyetimizin 100. yılına bir armağan olarak bu gelişmeyi sizlerin huzurunda tarihe not düşmek isterim.

Geleceğe Miras Projesi’ni detaylandırmaya devam edelim. Bu projeyi **ilk defa Efes Antik Kenti’nde, “Geleceğe Miras Sonsuz Efes” adıyla duyurduk.** En uygun başlangıç noktası burasıydı. Zira **dünyanın 7 harikasından biri olan Artemis Tapınağı’nın da bulunduğu Efes’te kazı çalışmaları 1863 yılında başlamış olmasına rağmen, günümüze kadar yalnızca %25’lik bir kısmı kazılabilmıştır.**

Efes’ten sonra **“Geleceğe Miras”** projemizin ikinci tanıtım toplantısını geçtiğimiz hafta, Hierapolis Antik Kentimizde gerçekleştirdik. Burada da 66 yıldır devam eden bir kazı süreci var ancak sadece %3,5’i kazılabılmış.

Atılan bu yeni adım sonrasında ve yoğun geçecek 4 yıllık bilimsel kazı ve restorasyon mesaisi ile her iki antik kentimizde de bu oranları %40 seviyelerine getireceğiz.

Bu antik kentlerimizin yanında Bergama, Afrodisyas, Sardes, Sagalassos, Hattuşa gibi çalışmaların yabancı bilim heyetleri tarafından yürütüldüğü 18 kazı alanımızda da Geleceğe Miras Projesi çalışmalarımızı başlatıyoruz.

Öte yandan Göbeklitepe ile Karahantepe'nin de dâhil olduğu ve Taştepeler olarak isimlendirdiğimiz 12 alandaki kazı ve araştırma çalışmalarımız da yoğun bir şekilde devam etmektedir. Bu çalışmalar sadece Anadolu'da değil bütün dünyada Neolitik Çağ araştırmalarının en önemli ayağını oluşturmaktadır.

Arkeoloji konusunda son olarak şunu ifade etmek isterim. Geleceğe Miras Projesi ile arkeolojik kazı çalışmalarımızın hem bütçelerini hem de lojistiklerini tarihinde görülmemiş bir oranda artırarak ekiplerimizin tüm ihtiyaçlarını karşılayacağız. Bu sayede arkeolojik alanlarımızdaki yapıları bilimsel veriler ışığında çok kısa sürelerde ayağa kaldırarak antik kentlerimize ve buldukları bölgenin kültür ve turizm potansiyeline katma değer kazandıracaktır. **Hedefimiz, son 60 yılda Türkiye'de arkeolojiyle ilgili yapılanlara eş değer işi önümüzdeki 4 yılda tamamlamaktır.** Bu dönem "Türk Arkeolojisinin Altın Çağı" olacaktır.

Sayın Başkan,

Değerli Komisyon Üyeleri,

Bakanlığımızın yaptığı çalışmalar ile müzelerimiz uluslararası standartlarda hizmet veren kültür kurumları haline dönüşmüş ve dünya çapında pek çok ödüle layık görülmüştür. Müzelerimize geçen yıl 30 binin üzerinde yeni eser kazandırılmıştır. Böylece müzelerimizdeki toplam eser sayısı 3,3 milyonu aşmıştır.

Bakanlık olarak; durağan müzecilikten uzak, birden fazla duyuya hitap eden, son teknolojinin kullanıldığı ve artırılmış gerçeklik ile ziyaretçilerine tarihsel süreci yeniden yaşatan '**Dijital Deneyim Müzeleri Projesi**'ni başlattık. Projenin ilk etabında ziyaretçi potansiyeli yüksek olan Sultan Ahmet, Efes, Hierapolis ile Avanos'ta dijital deneyim müzeleri kurulmasına karar verdik.

T.C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI 2024 YILI BÜTÇE SUNUMU

Cumhuriyetimizin 100. yılında; tarihsel ve kültürel değerlerimizin yanı sıra mutfak kültürümüzden önemli seçkileri de tüm dünyaya tanıtmak hedefiyle bir çalışma gerçekleştirdik. **20 müze ve ören yerimizin yer aldığı 'Google Arts and Culture Türkiye Platformu'nu Ekim ayında hizmete sunduk.**

Bakanlığımıza bağlı müzelerde bulunan eserlerin belgelenmesi ve takibi gibi önemli iş süreçlerinin dijital ortamda yürütülebilmesi amacıyla **"Müze Ulusal Envanter Sistemi" projesi** geliştirildi. **UNESCO tarafından diğer ülkelere örnek gösterilen** ve bilimsel araştırmalara veri sağlayan proje kapsamında şu ana kadar 729 bin eserimiz dijital ortama aktarılmıştır. 2024 yılı sonunda 919 bin eseri, 4 yıl içinde ise eserlerimizin tamamını dijital ortama aktarmış olacağız.

Elbette eserlerimizin güvenliği de hassasiyetle üzerinde durduğumuz bir konu. Bu hususta, dünyaya örnek olacak **'Tarihi Eserlerin Güvenliği İçin Kimliklendirme Projesi'**ni uygulamaya geçirdik. Bakanlığımıza bağlı müzelerde yer alan tarihi eserleri, **görünmez DNA** ile kimliklendiriyoruz. Böylece sahteciliğin ve olası kayıpların önüne geçmiş oluyoruz.

Proje kapsamında müzelerimizin teşhirinde bulunan eserlerin %72'sinin kimliklendirme işlemini tamamladık. Yıl sonuna kadar eserlerimizin tamamında bu uygulamayı bitirmiş olacağız. Projenin 2024 yılında başlayacağımız ikinci etabında ise depolarda bulunan eserlerimize yönelik işlemler yapılacaktır. Bütün kimliklendirme işlemlerini önümüzdeki 5 yıl içerisinde tamamlamayı hedefliyoruz.

Bu topraklara ait olan ancak vaktiyle yurt dışına çıkarıldığı tespit edilen kültür varlıklarımızın ülkemize iadesine yönelik çalışmalarımıza da devam ediyoruz. Bu kapsamda Bakanlığımız bünyesinde Mart 2020'de **"Kaçakçılıkla Mücadele Daire Başkanlığı"** kurulmuştur.

Artık ülkemiz UNESCO ve diğer uluslararası kuruluşlar nezdindeki çok taraflı platformlarda belirleyici bir konumda yer almaktadır. Ayrıca 12 ülke ile kültür varlığı kaçakçılığıyla mücadele alanında ikili anlaşma imzalamış bulunuyoruz. Bu çalışmalarımız neticesinde **2023 yılında toplam 3.016 eserimiz yurt dışından ait olduğu topraklara döndürülmüştür. 2002-2023 yılları arasında yurt dışından getirilen toplam eser sayımız da 12.076'ya yükselmiştir.**

Sayın Başkan,

Değerli Komisyon Üyeleri,

Müze ve ören yerlerinin varlığı kadar buralara erişim kolaylığının sağlanması da önemli ve gereklidir. Tarihi ve kültürel değerlerimize kolay ve ucuz erişim sağlamak amacıyla 1 yıl boyunca geçerli olan **Müzekart ücretini, 2019'da 60 TL'ye sabitledik.** Müzekart, Bakanlığımıza bağlı 350'den fazla müze ve ören yerine ve ayrıca Millî Saraylar İdaresi Başkanlığına bağlı 13 ziyaret alanına sınırsız giriş olanağı sağlamaktadır.

2023 yılı Ekim ayı itibarıyla müze ve ören yerleri ziyaretçi sayısı **23,5 milyondur.**

Sayın Başkan,

Değerli Komisyon Üyeleri,

Kültür varlıklarımıza yönelik proje, restorasyon, teşhir tanzim ve çevre düzenleme çalışmalarının sayısı **2002 yılından önceki 10 yıllık dönemde yaklaşık 250 iken, biz bu rakamı 2002-2023 yılları arasındaki dönemde 2.270'e çıkardık.**

Bu bağlamda geçtiğimiz yıl benzer çalışmalar için 2,4 milyar TL'lik bir kaynak sağladık. **2023 yılında ise bu miktarı 3,7 milyar TL'ye yükselttik.**

Endüstri mirasımızın önemli değerlerinden biri olan **137 yıllık İzmir Alsancak Tekel Fabrikasını** restore ederek, 20.000 m²'lik metrekarelik kapalı alana sahip yeni bir kültür-sanat kompleksine dönüştürdük ve İzmir Kültür Sanat Fabrikası adıyla Nisan 2023'te hizmete açtık. Müzeleri, ihtisas kütüphaneleri, sanat ve eğitim atölyeleri, açık hava sineması, sergi alanları, sosyal donatıları ve geniş peyzaj alanları ile bu muazzam eser 7'den 70'e tüm kentin yeni buluşma noktası olmuştur.

Kültür-sanat noktasında özel bir eseri de 2023 yılı Nisan ayında Adana'ya kazandırdık. 62.000 m²'lik alan üzerine kurulan **Adana Müzesi ve Kültür Kompleksi**, bünyesindeki müzeleri, açık hava sineması; sergi, kütüphane, konferans salonlarıyla birlikte kentin 24 saat yaşayan bir yeni cazibe merkezidir.

T.C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI 2024 YILI BÜTÇE SUNUMU

“Defter-i Hâkani Nezareti” binasını, çağdaş müzeciliği de temsil eden yeni bir yapıya dönüştürerek **Ayasofya Tarih Müzesi** adıyla 2023 yılı Temmuz ayında hizmete açtık. Dünya mimarlık tarihinin günümüze kadar ayakta kalmış en önemli yapılarından ve Osmanlı devlet teşkilatının mühim bir parçası olan bu eserde titiz bir restorasyon ve teşhir tanzim çalışması yaparak adeta dünü bugüne taşıdık.

Bir diğer marka projemiz İstanbul Rami Kütüphanesi olmuştur. Eyüp Sultan’da bulunan 250 yıllık Rami Kışlası bugün artık hem bir sanat merkezi hem Millet Bahçesi hem de herkese hitap edebilecek özellikleri olan bir kütüphanedir. 2023 yılı Ocak ayında Sayın Cumhurbaşkanımız tarafından açılışı gerçekleştirilen bu saygın eser, 36 bin m² kapalı alanı ve 51 bin m²’lik Millet Bahçesi ile 7 gün 24 saat hizmet vermektedir.

Rami Kütüphanesi kompleksi içinde bulunan Türkiye’nin en büyük **Atatürk İhtisas Kütüphanesi** ile **Yazma Eserler Kütüphanesi** en önemli ve en çok ilgi gören bölümler arasındadır. Aynı ilgiye mazhar olan **Kitap Şifahanemiz** ile yazma eserlerin restorasyon ve konservasyon işlemleri de dünya standartlarına kavuşturulmuştur.

Örnek gösterilecek bir başka restorasyon çalışmasını da İstanbul’un en önemli simgelerinden Kız Kulesi’nde gerçekleştirdik. **2021 yılında başlayan, uluslararası restorasyon ilkeleri ve Bilim Kurulu rehberliğinde yürütülen çalışmalar 2023 yılında tamamlandı ve Mayıs ayında açılışı yapıldı.** Bu çalışma ile İstanbul’a Kız Kulesi’nden panoramik bir pencere açmış olduk.

Sayın Başkan,

Değerli Komisyon Üyeleri,

Restorasyon noktasında vakıflarımıza da ayrı bir parantez açmak gerekiyor. Vakıf eserlerine yönelik ihya çalışmalarının sayısı 2002 yılı öncesi 10 yıllık dönemde sadece 46 idi. Biz ise bu konuda ciddi bir fark yaratarak 2003-2022 yılları arasında ilgili çalışmaların sayısını 5.800’e çıkardık.

2023 yılının ilk dokuz ayında 75 adet eserin onarım ve restorasyonu tamamlanırken, yıl sonuna kadar toplamda bu sayının 130’a çıkması öngörülmektedir. **Osmanlı Coğrafyasında 28 adet çalışmamız tamamlanmış olup, 13 proje ise devam etmektedir.**

Bunun yanı sıra 2023 yılında 20 bin ortaöğrenim, 7 bin 500 üniversite öğrencisine burs imkânı sağladık. Gelecek yıldan itibaren geçerli olmak üzere ortaöğrenim eğitim yardımı kontenjanları 40.000'e, yükseköğrenim burs kontenjanları ise 10.000'e çıkarılmıştır.

Konuşmamın bu bölümünde deprem bölgesindeki faaliyetlerimize değinmek istiyorum.

6 Şubat 2023 tarihinde meydana gelen Kahramanmaraş merkezli asrın felaketinin akabinde, depremzede vatandaşlarımızın barınma, yeme, içme gibi acil ihtiyaçlarının karşılanması başta olmak üzere, deprem bölgesindeki kültür varlıklarımızın korunmasına yönelik tedbirleri hayata geçirdik. Bu kapsamda müzelerde yaşanabilecek olası acil durumlarda ve afetlerde nasıl hareket edileceğine, hangi müze personelinin nereye yardıma gideceğine, afetten etkilenen müzelerimizdeki eserlerin hangi güvenli alanlara nakledileceğine dair **2021 yılında oluşturulan “Afet-Acil Durum Eylem Planı ve Müze Destek Grupları” adı altında planlama yapılmıştır.** Bu doğrultuda depremden etkilenen illerimizdeki müzelerimizin hırsızlığa karşı korunması amacıyla merkez birimlerimizden ve birçok müzemizden destek personeli bölgede görevlendirilmiştir.

Depremde zarar gören kültür varlıklarına yönelik uygulamaların uluslararası bilimsel kriterlere uygun şekilde yürütülmesi amacıyla alanında uzman arkeolog, mimar, inşaat mühendisi, şehir plancısı, jeolog, sanat tarihçisi akademisyenlerin katılımıyla bir bilim kurulu oluşturduk. Ayrıca tescilli yapıların enkazında kalan kültür varlığı unsurlarının kurtarılması için **“Afet Bölgesi Kazı Başkanlığı ve Hatay Restorasyon ve Konservasyon Laboratuvar Müdürlüğünü”** kurduk.

Antakya Tarihi Kent Merkezinin Koruma Amaçlı İmar Planı çalışmalarını tamamlayarak, bu ayın sonu itibarıyla askı ilana çıkarıyoruz. Bu kapsamda Antakya'nın önemli odak noktalarından olan Kurtuluş Caddesi ve Köprübaşı meydanının yeniden ihya projesini başlatıyoruz.

Depremde hasar gören Hatay Arkeoloji Müzesi ve Hatay Şehir Müzesi'nde restorasyon ve güçlendirme çalışmalarını 2024 yılında tamamlayarak ziyarete açıyoruz.

Malatya İlimizde; kentin önemli simgelerinden Atatürk Evi, Beşkonaklar, ve Arkeoloji Müzesinde restorasyon ve güçlendirme çalışmaları ile Eski Hükümet Konağının yeniden ihya çalışmalarını 2024 yılında tamamlıyoruz.

T.C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI 2024 YILI BÜTÇE SUNUMU

Depremden etkilenen diğer illerimizden Kahramanmaraş Elbistan Müzesi, Adıyaman Kahta Kalesi, Gaziantep Zeugma Müzesi ve Gaziantep kalesi Şanlıurfa Harran Ulucamii ve Kalesi, Diyarbakır Surlar, Cahit Sıtkı Tarancı Müzesi, Silvan Atatürk Evi, Adana; Anavarza Zafer Kapısı, Kilis Ravanda Kalesi, Elâzığ Harput Kalesi gibi pek çok kültür varlığımızda restorasyon çalışmasını 2024 yılında tamamlıyoruz.

Deprem bölgesinde zarar gören vatandaşlarımıza ait taşınmaz kültür varlıklarımızın yeniden ihyası için mevzuatta yaptığımız son değişiklikle, proje ve uygulama hibe yardımı kapsamını genişleterek **proje yardımı üst limitini 5 katına, uygulama yardımı üst limitini de 10 katına çıkardık. Şu ana kadar yapılan başvuruların tamamını destekleme kararı aldık.**

Yaşadığımız deprem felaketinden etkilenen 11 ildeki vakıf kültür varlıklarından 128 adedinin ihaleleri yapılmış ve ihya çalışmalarına başlanmıştır. Yıl sonuna kadar ihalesi yapılan eser sayısı 200 olacaktır. Hatay Ulu Camii, Habibi Neccar Camii, Kahramanmaraş Ulu Camii, Kilis Ulu Camii, Adıyaman Ulu Camii, Birecik Ulu Camii, Malatya Yeni Camii, Adıyaman Mor Petrus Kilisesi, Gaziantep Kurtuluş Camii, Osmaniye Ağcabey Camii, Hatay İskenderun Rum Katolik ve Süryani Katolik Kilisesi ihaleleri gerçekleştirilmiştir. Saydığımız sembol eserlerimizin tamamında arama-kurtarma kazıları ile proje ve restorasyon çalışmalarına başlanmıştır. Üniversite hocalarımızdan kurulan Bilim Kurullarıyla yürüttüğümüz bütün bu çalışmalar neticesinde inşallah önümüzdeki yıl eserlerimizin büyük bölümünü tekrar milletimizin hizmetine açmış olacağız.

Afet bölgesindeki vatandaşlarımızın acil ihtiyaçlarına cevap vermek üzere, Vakıflar Genel Müdürlüğümüzün imkânları ile yardım tırları organize edilmiştir. Başta gıda olmak üzere her çeşit insani yardım malzemesi en hızlı şekilde bölgeye ulaştırılmıştır. Mobil aşevleri ile depremzedelerimize sıcak yemek verilmiştir. Mübarek Ramazan ayı ile birlikte afet yaşanan illerimizin merkezlerinde kurduğumuz çadırlarımızda iftar ve sahur yemekleri ikram edilmiştir.

Bu yardımların yanı sıra çadır kent ve konteyner kentlerde kütüphane hizmeti, lise ve üniversiteye hazırlık gruplarına yönelik test ve sınava hazırlık kitapları, gezici kütüphanelerimiz üzerinden yaklaşık 11.000 kişiye ulaştırılmıştır. Bağışçı yayıncılardan ve Bakanlığımız bünyesinde bulunan kitaplardan toplanarak deprem bölgesine yaklaşık 450.000 adet kitap gönderilerek halkımıza ücretsiz dağıtılmıştır.

Başta turizm bölgelerimiz olmak üzere Bakanlığımızdan belgeli konaklama tesisleri depremzede vatandaşlarımızın kullanımına tahsis edilmiş ve 18 bini aşkın tesiste 170 bin vatandaşımız ağırlanarak kısa vadede barınma ihtiyacı karşılanmıştır. Bu vesileyle, vermiş oldukları destekten dolayı konaklama sektörüne bir kez daha teşekkür ediyorum.

Bakanlığımıza bağlı kurumlar, çalışanlarımız ve turizm sektörü temsilcileri el ele vererek, deprem bölgesinde tam donanımlı 2.000 konteyner depremedelerimizin hizmetine sunulmuştur. Desteklerinden dolayı turizm sektörü temsilcilerine tekrar teşekkürlerimizi sunuyoruz.

Depremzede çocuklarımızın yaşadığı travmayı atlatmalarına katkı sağlayabilmek adına Devlet Opera ve Balesi repertuarında yer alan çocuk oyunlarının sahnelendiği 43 etkinlik gerçekleştirilmiştir. Ayrıca Bakanlığımıza bağlı sanat birimleri tarafından, halk dansları ve yöresel müziklerimizin Hacivat ve Karagöz anlatımı ile yorumlandığı **“Tutar Mısın Elimi” (Miras)** adlı özel proje depremzede vatandaşlarımız için sahnelenmiş, proje kapsamında 42 gösteri gerçekleştirilmiştir.

Kamyon Tiyatrosu ve Atölye Çalışmaları ile depremzede çocuklarımıza 9 il 33 ilçede 61 temsil gerçekleştirilmiş ve çocuk izleyicilerimiz ile buluşulmuştur.

Gezen Sinema Tırımız ile deprem bölgesindeki 11 il 22 ilçede 184 bin vatandaşımıza film gösterimi yapılmış, çocuklarımız için özel etkinlikler düzenlenmiştir.

Bakanlığımızca deprem bölgesindeki 11 ilde toplam 48 adet gezici kütüphane görevlendirilmiştir. Bu kütüphanelerde başta çocuklarımıza yönelik psikososyal destek faaliyetleri olmak üzere farklı alanlarda yaklaşık 45.000 etkinlik düzenlenmiştir.

Sayın Başkan,

Değerli Komisyon Üyeleri,

Çanakkale ile başladığımız, Kapadokya ile devam ettiğimiz ve son olarak Uludağ'da kurduğumuz Alan Başkanlıkları ile kültür ve turizm potansiyeli olan bölgelerdeki tarihi ve kültürel değerlerin gelecek kuşaklara aktarılmasını, alanlar içerisindeki turizm faaliyetlerinin planlanmasını ve teşvik edilmesini sağlamaktayız. Alan Başkanlıklarımızın çalışmaları, aldığımız kararların ne kadar doğru olduğunu teyit eder niteliktedir.

T.C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI 2024 YILI BÜTÇE SUNUMU

Cumhuriyetimizin önsözünün yazıldığı Çanakkale Tarihi Alanı'nda ilk şehitlerimizi verdiğimiz Seddülbahir Kalesi'nin restorasyonunu tamamlayarak 18 Mart 2023 tarihinde açılışını gerçekleştirdik. Cumhuriyetimizin 100'üncü yılında Mustafa Kemal Yürüyüş Rotası'nı gezi güzergâhına ekledik. Namazgâh Tabyası Sur Duvarları Restorasyonu, Şehitler Abidesi Rölyefi ve Çevre Düzenlemesi, Şehitlik İhyası gibi onlarca proje ile alanı bir açık hava müzesine dönüştürmek için faaliyetlerimize aralıksız devam ediyoruz.

Denizin derinliklerinde yatan, birer ziyaret sahası ve savaş anıtı niteliğindeki batıkları da dalgıç takip sistemleri, sualtı görüntüleme sistemi, işaret şamandıraları, tekne bağlantı tonozları, dalışa yönelik teknik altyapı imkânlarını da içeren iskeleler ve daha fazlası ile tarih ve dalış meraklıları için cazibe noktası haline getirdik.

En önemli turizm destinasyonlarımızdan olan Kapadokya'da artan kaçak yapılaşmanın önüne geçerek bölgenin eşsiz doğal zenginliklerini koruma noktasında önemli adımlar attık. Doğayı koruyan, kurallara uygun ve sektörleri de geliştiren bir süreç oluşturmak amacıyla **ilk defa hazırlanan "Üst Ölçekli Alan Planları"** çalışmaları 2023 yılı itibarıyla tamamlanmıştır. Alanda bugüne kadar tespit edilemeyen doğal ve kültürel 194 adet taşınmaz tescil edilerek koruma altına alındı. Tarihi ve kültürel dokuya zarar veren 500'ün üzerinde kaçak yapı ortadan kaldırıldı. Kapadokya Alan Başkanlığı bünyesinde, Göreme Açık Hava Müzesi ve Sobesos Antik Kentinde, arkeolojik kazı çalışmaları başlatılarak 2023 yılı başı itibarıyla kazı alanlarında ziyaretçilere yönelik alternatif yürüyüş güzergâhları oluşturuldu. Bölgenin en önemli simgelerinden olan ve acil müdahale gerektiren 4 adet peribacasının onarımına ve bölgeye gelen ziyaretçilerin ihtiyaçlarını karşılayacak **"Zelve Örenyeri Çevre Düzenleme Projesi"** uygulama çalışmalarına da başlandı. Gelecek nesillere bu **önemli** mirası aktarma faaliyetlerimizi sürdüreceğiz.

2023 yılı içerisinde kurulan Uludağ Alan Başkanlığımız da teşkilatlanma çalışmalarına hızla devam etmektedir. Başkanlığın önceliği, Uludağ Alan Planlarının hazırlanmasıdır. Hazırlanacak planlar aracılığıyla, öncelik doğal ve çevresel değerlerin korunmasına yönelik etüt çalışmalarında olmak üzere ilgili bütün **çalışmalar tamamlanacak ve üst ölçekli planlar ile koruma amaçlı imar planlarının iki yıl içerisinde yürürlüğe girmesi sağlanacaktır.**

Sayın Başkan,

Değerli Komisyon Üyeleri,

Bugüne kadar **Bakanlığımızca ülkemize kazandırılan 122 adet Kültür Merkezi bulunmakta olup, bunlardan 36'sı yerel yönetimlere tahsis edilmiştir.**

2023 yılı içerisinde Konya Cihanbeyli Kültür Merkezi Proje çalışmaları tamamlanmış, Zonguldak Alaplı Kültür Merkezi Yatırım Programına alınmıştır. Van Kültür Merkezi projesi de yıl sonuna kadar tamamlanacaktır. Ardahan Kültür Merkezinin ve Ordu Ünye Kültür Merkezinin yapımı devam etmekte olup her iki kültür merkezinin de 2024 yılında tamamlanmasını hedefliyoruz.

Ayrıca Bakanlığımız **“Kamu Eliyle Yapılan Kültür Yatırımlarına Destek Projesi”** kapsamında da kamu kurum ve kuruluşlarınca yaptırılan 231 kültür evi ve kültür merkezi inşaatına destek sağlanmıştır.

Sayın Başkan,

Değerli Komisyon Üyeleri

Cumhurbaşkanımızın teşrifleri ile Aralık 2020’de resmi açılışını gerçekleştirdiğimiz ve artık başkentimizin simge eserlerinden biri olan CSO Ada Ankara 2023 yılında 295 konser ve etkinliğe ev sahipliği yapmış, 300 binden fazla sanatseveri ağırlamıştır.

CSO Ada Ankara’dan İstanbul Atatürk Kültür Merkezi’ne geçtiğimizde, açılışını yaptığımız 29 Ekim 2021 tarihinden bugüne kadar kültür ve sanatın neredeyse tüm alanlarını içine alan bir etkinlik yelpazesine ev sahipliği yaptığını görebiliriz. Bunun rakamlara yansıyan sonuçları, 2021-2023 sürecinde gerçekleştirilen 2.673 etkinlikte ağırlanan 2 milyon 500 bin ziyaretçi olarak karşımıza çıkmaktadır. Başka da söze gerek yoktur. **Bu iki yapı da kendi alanlarında dünyada ilk 5 yapı arasında gösterilmektedir.**

T.C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI 2024 YILI BÜTÇE SUNUMU

Sayın Başkan,

Değerli Komisyon Üyeleri,

Ülkemizin uluslararası marka değerine çok ciddi katkı sunan Türkiye Kültür Yolu Festivallerine 2021 yılında başladık. Her yıl yeni şehirlerimizin eklenmesi ile sayısı artan festivaller sayesinde, vatandaşlarımızın kültür ve sanat etkinliklerine erişimini kolaylaştırırken şehirlerimizin markalaşma sürecini de hızlandırıyoruz. Sanatçılarımıza destek sağlıyor, sanatın her dalına festivallerimizde yer vererek her kesime ve yaş grubuna ulaşıyoruz.

Cumhuriyetimizin “100’üncü Yılında 100 günde 11 Festival” sloganıyla Türkiye Kültür Yolu Festivallerimizi gerçekleştirdik. Festivallerin sonunda 400’e yakın mekânda 5 binden fazla etkinliğe milyonlarca vatandaşımız katıldı.

Festivallerimize her yıl 5 şehrimizi dâhil ederek Türkiye Kültür Yolu Festivalleri halkasını genişleteceğiz.

Kültür Yolu Festivallerimizin yanı sıra Cumhuriyetimizin 100. Yılı kutlamaları kapsamında müzik ve sahne sanatları ile görsel sanatlar alanında birçok etkinlik gerçekleştirdik. Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası’ndan tutunuz da Devlet Çoksesli Korusu, İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası, Devlet Tiyatroları ve Ankara Resim ve Heykel Müzesi’ne varıncaya kadar her birimiz ve kurumumuz konserler, temsiller, sergiler ve söyleşilerle 100. yıl coşkusunu yaşamış ve yaşatmışlardır.

Vefatının 50. yılı olması dolayısıyla 2023 yılı “Âşık Veysel Yılı” ilan edilmiş, UNESCO Anma ve Kutlama Yıl Dönümleri Programı kapsamına da alınmıştı. Sergilerden konserlere ve söyleşilere kadar, halk müziğinin ve aşıklık geleneğinin bu büyük abidesini yaşatma ve yeni nesillere anlatma gayretinde olduk. İnşallah Aralık ayında Paris’te UNESCO binasında düzenlenecek etkinlikle bu çabamızı uluslararası seviyeye de taşımış olacağız.

750. vuslat yılı olması münasebetiyle Hz. Mevlânâ’yı konu alan yine birçok etkinlik düzenledik. Özellikle 750 Semâzen ile Ayasofya Camii önünde gerçekleştirilen Mevlâna Gülşenine Davet “Gel” adlı program halkımızın büyük ilgi ve beğenisine mazhar olmuştur.

Sayın Başkan,

Değerli Komisyon Üyeleri,

Yürüttüğümüz yoğun çalışmalar ile Bakanlığımıza bağlı halk kütüphanelerinin sayısını 1.285'e çıkardık.

2018 yılında yaklaşık 321 bin m² olan kütüphane kullanım alanı 2023 yılı sonu itibariyle %59 artışla 510 bin m²'ye yükseltilmiş olacaktır. Hedefimiz kütüphane kullanım alanını önümüzdeki 5 yıl sonunda en az 800 bin m²'ye çıkartmaktır.

Son 5 yılda oturma kapasitemizi 97 bin kişiden 135 bin kişiye, üye sayımızı 2.8 milyon kişiden 5.6 milyon kişiye ve kitap sayımızı da 19 milyon adetten 24 milyona adede yükselttik. Kütüphaneleri sosyal bir yaşam alanı olarak yeniden biçimlendirme yaklaşımımız ilgiyi, ilgi de beraberinde büyümeyi getirmiştir.

“Cumhuriyetimizin 100. Yılında 100 Yeni Kütüphane” hedefimiz doğrultusunda bugüne kadar 85 kütüphanemizi hizmete açtık. Yıl sonuna kadar ise bu hedefimizi rahatlıkla aşmış olacağız. Önümüzdeki yılda hedefimiz ise ‘Türkiye Yüzyılında Yapay Zekâ Temelli 100 Akıllı Kütüphane’yi ülkemize kazandırmak olacak. Bu kütüphanelerimiz akıllı otomasyon sistemleri, e-kitap, sesli kitap, VR kitap ve video kitap platformları, dijital kütüphaneler, dijital kitap ve süreli yayın veri tabanları, akıllı rezervasyon sistemleri ve uzaktan doküman sağlama sistemleri gibi birçok yenilikçi özelliği içinde barındıracak.

Malumunuz olduğu üzere kütüphanelerin toplumsal odak noktalarına konumlandırılması düşüncesinden hareketle Türkiye'nin ilk Havalimanı ve Gar kütüphanelerini, Bebek ve AVM kütüphanelerini açtık. Bu yaklaşımla son olarak yine ülkemiz için bir ilki daha gerçekleştirip, dünyada da sayılı birkaç örneği bulunan Side Turizm ve Seyahat Kütüphanesini hizmete sunduk.

Buna ek olarak yeni kütüphaneleri hizmete açmak üzere yerel yönetimlerimizle birlikte sürdürdüğümüz yapım çalışması sayısı ise 55'tir.

Yerleşik kütüphane hizmetlerinden yararlanamayan kullanıcılara hizmet götürün Gezici Kütüphanelerimizin sayısı da 75'e ulaşmış olup yıl sonunda 85 gezici kütüphane halkımıza hizmet verir duruma gelecektir.

T.C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI 2024 YILI BÜTÇE SUNUMU

Kütüphanelerimiz yanında yayıncılık sektörümüzün gelişimi içinde yoğun çaba harcıyor, projeleri hayata geçiriyor ve sektörümüze finansal destek sağlıyoruz. Bu çerçevede 2023 yılında Bakanlığımızın yayıncılık sektörüne doğrudan aktardığı destek 150 milyon TL'yi aşmıştır.

TEDA Çeviri ve Yayım Destek Programı kapsamında, Türkçe eserlerin yabancı dillere çevirisi ve yayımı için yurt dışında faaliyet gösteren yayınevlerine maddi destek sağlamaya devam ediyoruz. Bu kapsamda 2023 yılı itibarıyla **çevirisi desteklenen eser sayısı 3.878'e, dil sayısı 63'e ve destek verilen ülke sayısı da 89'a yükselmiştir.**

Türk edebiyatı alanında yeni ve özgün eserlerin üretilmesi, yayımlanması ve yeni yazarların desteklenmesi amacıyla yürütülen Edebiyat Eserlerini Destek (EDES) Projesi kapsamında ise 2014-2023 yılları arasında 459 özgün esere maddi destek verilmiştir.

Bakanlığımız, Türkiye'de yazma eser alanında tecrübe, yayım, koruma, dijitalleştirme gibi temel hizmetler üretmektedir. 600.000'e yakın yazma ve matbu eserin katalog bilgileri ve dijital görüntülerini ihtiva eden **Yazma Eserler Veritabanı** bu yıl içinde, herkesin ulaşabileceği şekilde test yayınına başlamıştır. Klasik metin yayıncılığı alanında da yayımlanan eser sayısı 290 cilde ulaşmıştır.

Sayın Başkan,

Değerli Komisyon Üyeleri,

Türkiye olarak, **UNESCO Somut Olmayan Kültürel Miras Listelerinde kayıtlı 25 kültürel değerimiz ile bu alanda en çok unsur kaydettiren 3. ülke konumundayız.** 2023 yılı sonu itibarıyla kayıtlı unsur sayımızın 30'a, ülke sıralamasındaki yerimizin de 2'nciliğe yükselmesini hedefliyoruz.

81 ilimizde yer alan Somut Olmayan 326 Kültürel Miras unsurumuz ulusal envantere kaydedilmiştir. Ayrıca, **envantere bugüne kadar 92 Yaşayan İnsan Hazinemiz kaydedilmiştir. Halk Kültürü Bilgi ve Belge Merkezi'ne kayıtlı sanatçı sayımız da 5.975'e yükselmiştir.**

Bakanlığımızca 10. Milletlerarası Türk Halk Kültürü Kongresi 15 ülkeden 200'den fazla akademisyenin katılımıyla 11-14 Aralık 2023 tarihleri arasında Ankara'da yapılacaktır. Kongrede, **"Cumhuriyetin 100. Yılında, Cumhuriyet ve Halk Kültürü Özel Paneli"** gerçekleştirilecektir.

Sayın Başkan,

Değerli Komisyon Üyeleri

Alevilik-Bektaşilik'in korunması ve desteklenmesi adına önemli bir adım atarak Alevi-Bektaşî Kültür ve Cemevi Başkanlığımızı kurmuştuk. Başkanlık, teşkilatlanma çalışmalarını tamamlayarak 2023 yılında faaliyetlerine başlamış bulunmaktadır.

Kuruluş amacı kapsamında Alevi-Bektaşî Kültür ve Cemevi Başkanlığının yapmış olduğu çalışmalar neticesinde 620 cemevinin bakım-onarım, tefrişat giderlerine ilişkin talepleri değerlendirmeye alınmıştır. Ayrıca 605 cemevinin de aydınlatma giderleri ödenmektedir. Cemevlerini destekleme çalışmalarının yanında Alevilik-Bektaşilik'in korunmasına, desteklenmesine ve gelecek kuşaklara aktarılmasına katkıda bulunacak çalışmalar da yapılmaktadır. Alevi-Bektaşî Kültür ve Cemevi Başkanlığı 2023 yılı içerisinde bu amaç doğrultusunda Hacı Bektaş Veli Anma Etkinlikleri gerçekleştirmiştir. **2024 yılının Şubat ayı içerisinde "Alevilik Bektaşilik İhtisas Kütüphanesi" hizmete açılacaktır.**

Sayın Başkan,

Değerli Komisyon Üyeleri

Devlet Tiyatrolarımız 2023 tiyatro sezonunda, yerleşik sahnelerindeki gösterileri ve turneleri sonucu 100'ü yerli, 107'si çeviri olmak üzere toplam 207 oyun ile 4.800 temsil gerçekleştirmiştir. Bu temsiller sonucunda **1,3 milyon seyirciye ulaşılmıştır.**

Özellikle yerli ve millî değerlerimizi yansıtan eserlerin uluslararası alanda tanıtımını sağlamak amacıyla daha önce hiç gidilmemiş olan ülkelerde özel projeler ile temsiller gerçekleştirilecektir.

Cumhuriyetimizin 100. yılı kapsamında Devlet Tiyatrolarımız 13 bölgemizde gösterime sunmak üzere "100 Yıllık Destan Ateş" ve "Yüzünde Yüzler" adlı eserleri projelendirmiştir. Ayrıca kuruluşunun 75. yılında Devlet Tiyatroları ilk kez Devlet Ulusal Çocuk ve Kukla Tiyatrosunu kurarak ülke çapında yaymayı amaçlamaktadır.

T.C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI 2024 YILI BÜTÇE SUNUMU

“Tiyatro Hayatın İçinde” anlayışı ile yola çıkarak sahne sayılarımızı arttırmayı; alternatif mekânlar ile oyunlarımızı salonlardan dışarıya çıkartıp şehre yaymayı hedefliyoruz. ***Eş zamanlı olarak, turne düzenimizi destekleyen kamyon, otobüs ve vagon sahne gibi mobil seçeneklerin adedini artırarak tiyatronun halka, halkın tiyatroya ulaşımını kolaylaştırmayı hedefliyoruz.***

Son olarak destek rakamlarını komisyonda paylaşmak istiyorum. 2022-2023 sanat sezonunda 441 özel tiyatroya toplam 32 milyon TL destek verilmiştir. 2023-2024 sanat sezonunda, ilgili yönetmelik uyarınca başvurusunu eksiksiz tamamlayan **476 özel tiyatronun tümüne destek verilmek üzere 55 milyon TL ödenek sağlanmıştır.**

Sayın Başkan,

Değerli Komisyon Üyeleri

Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü olarak 2022-2023 Sanat Sezonunda gerçekleştirilen 538 temsilde, 280 binin üzerinde seyirciye ulaştık.

Temsillerimizin yanında opera ve bale alanlarında düzenlemeyi planladığımız yarışmaların da ülkemizin tanıtımına artı değer sağlayacağına inanıyoruz. Ayrıca bu etkinlikler genç yeteneklerimizin keşfedilmesi ve teşvik edilmesine, sahne deneyimi kazanmalarına, ulusal ve uluslararası düzeyde tanınmalarına ciddi katkı sunacaktır. ***Yine gençlerimizin önünü açmak adına önceki yıllarda olduğu gibi konservatuvarlarda yatılı eğitim sistemine geçilmesi için çalışmalar da başlatılmıştır.***

Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğümüz 2023-2024 sezonunda repertuarındaki eserlerin sayısını ve niteliğini artırmayı, uluslararası standartlarda yürüttüğümüz festivallere ve yarışmalara yenilerini eklemeyi hedeflemektedir.

Bakanlığımız orkestra, koro ve topluluk müdürlüklerinde sözleşmeli olarak görev yapan 448 sanatçı, 49 sahne üstü ve sahne gerisi çalışanı olmak üzere toplam 497 personel ile Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü bünyesinde çalışan 843 personel ve Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü bünyesinde çalışan 1.173 personelin kadroya geçiş işlemleri de 2023 yılı içerisinde tamamlanmıştır.

Öte yandan, Bakanlığımız bünyesindeki sanat birimlerimiz ve sanat kurumlarımızla, Türkiye Yüzyılında yeniden **harika çocuklarımızı keşfedip destekleyeceğiz.**

Bu kapsamda, işlevselliğine yeniden kavuşturulması gereken 6660 sayılı ‘**Güzel Sanatlarda Fevkalade İstidat Gösteren Çocukların Devlet Tarafından Yetiştirilmesi Hakkında Kanun**’u yeniden gündemimize aldık.

Diğer sanat dalları gibi kültürel diplomasının en etkili araçlarından birisi olan sinema da Bakanlığımız desteğiyle özellikle son yirmi yılda büyük gelişme göstermiştir.

2023 yılı Kasım ayı itibarıyla;

- 155 sinema projesine 85 milyon TL,
- 84 sinema salonu işletmesine 15 milyon TL,
- Yurt içinde ve yurt dışında gerçekleştirilen 95 kültürel ve sanatsal etkinliğe 52,5 milyon TL olmak üzere sinema sektörüne toplam **152,5 milyon TL** kaynak aktardık.

Bakanlığımızın desteği ile üretilen sinema filmleri 2023 yılında da ülkemiz sinema festivallerinin yanı sıra Cannes, Berlin, Venedik, Tokyo ve Toronto gibi dünyanın en önemli uluslararası film festivallerinde yer almış, ödüller kazanmış, Türk sinemasının ve ülkemizin tanıtımına katkı sağlamıştır.

Cumhuriyetimizin yüzüncü yılında, tarihi belge filmlerinden oluşan ve kültürümüzün görsel hafızasını oluşturan arşivimizde çok önemli çalışmalar yaptık. Osmanlı’nın son dönemi, Cumhuriyet’in ilk yılları ve Atatürk’ün daha önce yayınlanmamış görüntülerinin de yer aldığı 918 belge filmi, “**Film Mirasım**” web sitesi ve mobil uygulaması üzerinden kamuoyunun erişimine sunduk. Yayınladığımız filmlerin milyonlarla ifade edilen izlenme sayılarına ulaştığını memnuniyetle takip ettik.

Biz sinemayı stratejik bir sektör olarak görüyoruz. Bu doğrultuda ülkemizi önemli film çekim merkezlerinden biri haline getirmeyi, **Türk sinemasının marka değerini artırmayı amaçlıyoruz.**

Diğer taraftan 173 ülkeye ihraç edilen ve yaklaşık 750 milyon izleyiciye ulaşan dizi filmlerimiz; turizm destinasyonlarımızın ve kültürel değerlerimizin tanıtılmasına, Türkçemizin yaygınlaşmasına önemli katkı sunmaktadır. Bu bağlamda Bakanlık olarak dizi filmlerimiz vasıtasıyla destinasyon, tema, ürün ve hizmetlerimizi daha fazla insana

T.C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI 2024 YILI BÜTÇE SUNUMU

ulaştırmak amacıyla çalışmalarımızı sürdüreceğiz. Ayrıca çalışmalarına başladığımız uluslararası dizi ve TV içerik marketini, 2025 yılında sektör paydaşlarımızla beraber İstanbul'da düzenleyeceğiz.

Sayın Başkan,

Değerli Komisyon Üyeleri

Kültür ve sanat hayatımızı oluşturan eserlere ve telif hakkı sahiplerine hak ettikleri korumanın sağlanması; fikri ürün ve hizmet üretiminin teşvik edilmesi Bakanlığımızın öncelikli hedeflerindedir.

Bu yıl içerisinde, ülkemizde gerek telif hakları gerekse turizm sektörü açısından önemli bir adım atarak konaklama tesislerinde müzik kullanımı konusunda yaklaşık **40 yıldır süregelen telif sorununu çözdük**. Bakanlığımızca başlatılan uygulama kapsamında, müzik sektöründe faaliyet gösteren bütün meslek birlikleri, iki federasyon çatısı altında toplandı ve konaklama tesisleriyle mutabakat sağlandı. Bu sayede hem eser sahibi ve sanatçılarımızın elde ettiği telif gelirinde önemli bir artış sağladık hem de yaklaşık 20 bin konaklama tesisinin telif izin süreçlerinde yaşadıkları ihtilafları çözüme kavuşturmuş olduk.

Yine Bakanlığımızca, **2023 yılı Ekim ayı sonu itibarıyla** fikri mülkiyet sisteminin güçlendirilmesi ile kültürel ve sanatsal faaliyetlerin yürütülmesine yönelik **210 projeye mali destek sağlanmıştır**.

Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu bünyesinde, bilim ve kültür diplomasisi faaliyetleri kapsamında düzenlenen bilimsel etkinlik sayısının 2023 yılı sonunda 83, basımı yapılan eser sayısının ise 273 adete ulaşacağını öngörüyoruz.

Yüksek Kurum tarafından, Cumhuriyetin 100. yılına armağan olarak Türkiye Cumhuriyeti'nin 100 yıllık tarihini ve bu tarihte önemli olan başlıkları içeren, "**Genel Okuyucuya Yönelik Kitap Serisi**" kapsamında 12 editöryal eser hazırlanmıştır. Cumhuriyetin 100 yıllık tarihini bütüncül bir bakış açısıyla değerlendirmek amacıyla "**Türkiye'nin 100 Yıllık Birikimi**" konulu 11 cilt eser de Aralık ayında yayımlanacaktır.

Cumhuriyetimizin yüzüncü kuruluş yıl dönümünü münasebetiyle; **“Tuvalde Yüzyıl: Cumhuriyet’in 100. Yılında 100 Ressam 100 Resim Sergisi”, “100. Yılında Lozan Barış Antlaşması Uluslararası Sempozyumu”, “Türkiye İktisat Kongresi 2023” ve “Türkiye’nin 100 Yıllık Birikimi”** ana temasıyla **“10. Uluslararası Atatürk Kongresi” düzenlenmiştir.**

‘Dilde, Fikirde, İşte Birlik Türk Dünyası Edebiyat Ödülleri’nin ikincisi 2023 Türk Dünyası Kültür Başkenti **Şuşa’nın** bulunduğu Azerbaycan’da düzenlenmiştir.

Bakanlığımız ile Millî Eğitim Bakanlığı arasında imzalanan protokole istinaden **68 ilimizde yer alan 92 Sosyal Bilimler Lisesinde “Atatürk Kitaplığı” açılmıştır.** 29 Ekim 2020’de çevrim içi olarak kamuoyuna açılan **‘Atatürk Ansiklopedisi’**ne bugüne kadar 1.000 madde yüklenmiş olup maddelerin yayımlanmasına devam edilmektedir.

Yüksek Kurum tarafından bilgi üretilmesini teşvik etmek amacıyla 1.953 öğrenciye burs imkânı sağlanmıştır. **Cumhuriyetimizin 100’üncü yılı anısına ülkemizdeki tüm üniversitelerde 2.000 eserden oluşan Türk Tarih Kurumu 100’üncü Yıl Kitaplığı** oluşturulacaktır.

Gazi Mustafa Kemal Atatürk ve Fatih Sultan Mehmet’in hayatını anlatan eserler de 10 yabancı dilde yayımlanmıştır.

1992 yılında kurulan TİKA, bugüne kadar uluslararası kalkınma ve iş birliği alanında 5 kıtada 170’den fazla ülkede 30 bine yakın proje ve faaliyet gerçekleştirmiştir. Merkez teşkilatı ve başta Türk Cumhuriyetleri olmak üzere 61 ülkedeki program koordinasyon ofisleri ile dünyada kalkınma iş birliği alanında önde gelen kurumlar arasında yerini almıştır.

2023 yılında da proje ve faaliyetlerini devam ettiren TİKA Başkanlığımızca dünyanın dört bir yanında eğitim alanında 250, sağlık alanında 94, kültürel iş birliği alanında 156, idari altyapıların geliştirilmesi alanında 62, ekonomik altyapılar ve üretimin geliştirilmesi alanında 154, çoklu sektörler ve diğer alanlarda 314 proje ve faaliyet gerçekleştirilmiştir.

T.C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI 2024 YILI BÜTÇE SUNUMU

Ayrıca Cumhuriyetimizin 100. yılına özel olarak 18 ülkede 35 proje ve faaliyet gerçekleştirdik. Tamamlanan bu projeler kapsamında kurulan 2 kütüphaneye, 1 Türkoloji Bölümüne, 7 Türkçe sınıfına **Türkiye Cumhuriyeti 100. Yıl ismi verilmiştir.** Yurtdışında 6 üniversitede **Türkiye köşesi kurulmuş**, Türkiye Cumhuriyeti isimli 2 okul yenilenmiş, 2 müze ve enstitü bünyesinde Türkiye Salonu kurulmuştur.

“Güçlü diaspora Güçlü Türkiye” şiarıyla çalışmalar yürüten Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığımız yurt dışındaki millet varlığımızın ana vatanlarıyla bağlarını güçlendirmek amacıyla eğitim, kültür, dil, tarih, sanat alanlarında 2023 yılında 121 projeyi hayata geçirmiştir. Yurtdışında yaşayan vatandaşlarımıza yönelik ırkçılık ve ayrımcılık suçlarıyla mücadele için yıllık saldırı raporları hazırlanmış ve hukuki destekler verilmiştir. YTB tarafından yürütülen ‘Yurtdışı Vatandaşlarımıza Yönelik Siyasal Katılım Teşvik Kampanyası’nın da etkisiyle Türkiye, yurt dışındaki vatandaşlarının seçimlere katılım oranında %56 ile Dünya’da birinciliği yakalamıştır.

Soydaş ve akraba topluluk faaliyetlerinde 2023 yılında bilhassa Türk kimliğinin muhafazası amacıyla Kuzey Kıbrıs, Balkanlar ve Türkistan coğrafyasına yönelik 100’ün üzerinde proje gerçekleştirilmiş, 700’ün üzerinde genç kültürel etkileşim programlarından yararlanmıştı.

Devletimizin uluslararası öğrencilere yönelik resmi burs programı olan Türkiye Bursları kapsamında eğitim alan 15 bin öğrencinin yanı sıra Türkiye Mezunları programlarıyla bu öğrencilerimizin ülkemizle ilişkileri muhafaza ediliyor. 30 ülkedeki 34 mezun derneğinde ve Türkiye Mezunları Portalı’nda kayıtlı 182 bini aşkın mezunumuzu Türkiye’nin gönüllü elçileri olarak değerlendiriyoruz.

Kültür diplomasisinin ülkemiz adına bir diğer oyun kurucusu olan Yunus Emre Enstitümüz Türkiye’yi, kültürel mirasını, Türk dilini, kültürünü ve sanatını dünyanın farklı coğrafyalarında tanıtmayı amaç edinen bir kurumumuzdur. **Ülkemizin yumuşak güç potansiyelini etkin bir biçimde kullanarak faaliyetlerini 65 ülkede 86 yurt dışı temsilciliği ile sürdürmektedir.**

Kadim dilimiz Türkçenin dünya dilleri arasındaki konumunu güçlendiren, dünya genelinde yaygınlaştırılmasını sağlayan ve dil-kültür zemininde birçok faaliyete imza atan Yunus Emre Enstitümüz, 2023 yılında yüz yüze ve çevrim içi Türkçe kurslarıyla

85.000'e yakın kişiye ulaşmıştır. Yabancılara Türkçe öğretimi alanında bir ilk olan 'Türkçe Öğretim Portalı'nın 2023 yılı itibarıyla kullanıcı sayısı 450.000'in üzerindedir. Türkçenin uluslararası geçerliğe sahip ilk ve tek dil sınavı olan **Türkçe Yeterlik Sınavı**, 2023 yılında 37 ülkede uygulanmış olup 4.500'e yakın kişi sınava katılmıştır.

Türkçe öğretimi faaliyetlerinin yanı sıra zengin kültürel mirasımızın, kültürümüzün ve sanatımızın dünya genelinde tanıtılması amacıyla gastronomiden geleneksel sanatlara, müzikten sinemaya uzanan geniş bir yelpazede 500'ün üzerinde kültürel etkileşim faaliyeti gerçekleştirilmiştir.

Sayın Başkan,

Değerli Komisyon Üyeleri

Bakanlığımızın idari yönetiminde bizlere yol gösterici olan Sayıştay Başkanlığı tarafından Yüce Meclise sunulan raporlar, hassasiyetle üzerinde durmakta olduğumuz bir konudur. Bakanlığımıza ait 2022 Yılı Denetim Raporlarına ilişkin değerlendirmelerimi sizlerle paylaşmak istiyorum.

Sayıştay Başkanlığı tarafından merkez teşkilatımız ile bağlı ve ilgili kuruluşlarımıza yönelik hazırlanan **denetim raporlarında yer alan bulgular geçmiş yıllarda olduğu gibi ağırlıklı olarak usule ilişkin hatalardan kaynaklanmakta** olup bu hataların giderilmesine yönelik tüm Bakanlık birimlerimiz talimatlandırılmış ve düzeltici işlemlerde son aşamaya gelinmiştir.

Merkez teşkilatımız ile bağlı ve ilgili kuruluşlarımızın rapora konu bulgularında önemli oranda bir azalma olduğunu da ayrıca belirtmek isterim. Bu durum, raporların işaret ettiği hususlara gösterdiğimiz hassasiyeti de ortaya koymaktadır. Bu vesileyle Bakanlığımızı denetleyen tüm denetçilere, titiz ve özverili çalışmaları için teşekkür ediyorum.

Bakanlığımızın 2022 yılı kesin hesabına ve 2024 yılı için öngörülen bütçe ödenekleri ile ilgili bilgi vererek konuşmama devam etmek istiyorum. Bağlı ve ilgili kuruluşlarımız dâhil olmak üzere; **12 milyar 274 milyon 631 bin 949 TL'lik** 2022 yılı yıl sonu ödeneği Bakanlığımızın politika ve hedefleri doğrultusunda kullanılmıştır. Bakanlığımıza tahsis edilen bütçenin; etkili, ekonomik ve verimli kullanımına özen gösterilmiştir.

T.C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI 2024 YILI BÜTÇE SUNUMU

2024 yılı bütçemiz ise bağlı ve ilgili kuruluşlarımız dâhil olmak üzere **38 milyar 964 milyon 106 bin TL** olarak öngörülmektedir. Bu bütçemizin bağlı ve ilgili kuruluşlar dahil **26 milyar 945 milyon 819 bin TL'si cari bütçe, 12 milyar 18 milyon 287 bin TL'si yatırım bütçesidir.**

Konuşmamı burada sonlandırırken görev ve sorumluluklarımız dahilinde gerçekleştirdiğimiz çalışmalarımızda desteği, katkısı ve emeği bulunan değerli paydaşlarımıza ve kıymetli çalışma arkadaşlarıma şükranlarımı sunuyorum. 2024 yılı bütçemizin hem Bakanlığımıza hem de ülkemize hayırlı olmasını diliyorum, hepinizi şahsım ve Bakanlığım adına tekrar saygıyla selamlıyorum.